

DANIJEL GLATAUER

*Sauvek
tvoj*

Prevela
Zorica Milisavljević

■ Laguna ■

Naslov originala

Daniel Glattauer

EWIG DEIN

Copyright © Deuticke im Paul Zsolnay Verlag Wien 2012
Translation copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Zauvek troj

Faza prva

1.

Kada se pojavio u njenom životu, Judit je osetila oštar bol koji je odmah potom uminuo. On: „Oprostite.“ Ona: „Nema problema.“ On: „Ova gužva.“ Ona: „Da.“ Judit je preletela pogledom preko njegovog lica kao da su u pitanju naslovi iz sporta u dnevnim novinama. Želela je da ima predstavu o tome kako izgleda onaj ko je u stanju da nekome odvali petu na Veliki četvrtak u prepunom odeljku za prodaju sira. Nije bila iznenađena, izgledao je normalno. Bio je poput svih drugih ovde, niti bolji, niti lošiji, niti originalniji. Zašto svi ljudi u ovom gradu kupuju sir za Uskrs? Zašto u istoj prodavnici, u isto vreme?

Na kasi je on, opet on, stavljao namirnice na pokretnu traku ispred nje. Primetila ga je zahvaljujući rukavu antilop jakne boje rđe i odgovarajućeg mirisa. Lice mu je već uveliko bila zaboravila, ne, nije ga u stvari ni zapamtila, ali dopali su joj se spretni, usredsređeni, a pritom glatki

pokreti njegovih ruku. Čak i u 21. veku delovalo je čudno kada bi muškarac od oko četrdeset godina u supermarketu upakivao, raspakivao i slagao stvari kao da je to već radio.

Izgledalo je kao da nije slučajnost to što je on stajao na izlazu kako bi joj pridržao vrata i briljirao svojim dugoročnim pamćenjem lica. On: „Izvinite još jednom što sam Vas nagazio.“ Ona: „Oh, to je davno zaboravljeno.“ On: „Ne, ne, znam da tako nešto može pakleno da boli.“ Ona: „Nije bilo baš tako strašno.“ On: „Dobro je, dobro.“ Ona: „Da.“ On: „Onda dobro.“ Ona: „Da.“ On: „Lepe praznike.“ Ona: „I Vama.“ Obožavala je takve razgovore u prodavnici, ali ovo sad bilo je dovoljno za sva vremena.

Poslednje misli o njemu uputila je velikom žutom grozdu od pet do sedam ili osam banana koje je pred njenim očima pakovao u torbu. Onoga ko je kupovao pet do sedam ili osam banana sigurno je kod kuće čekalo dvoje do troje ili četvoro gladne dece. Ispod kožne jakne verovatno je nosio pleteni, krupno karirani prsluk duginih boja. Bio je pravi porodični čovek, mislila je, koji za četiri do pet ili šest osoba pere veš i širi ga da se suši, verovatno ređajući čarape u paru, pod konac i sve u jednom redu, i teško onom ko bi se usudio da remeti njegov red na žici za veš.

Kod kuće je zalepila debeli hanzaplast na pocrvenelu petu. Sva sreća da Ahilova tetiva nije pukla. U svakom slučaju, Judit bi se uprkos tome osećala neranjivom.

2.

Uskrs je bio kao i uvek. Subota pre podne: poseta mami. Mama: „Kako je otac?“ Judit: „Ne znam, ići ću posle

podne do njega.“ Subota posle podne: poseta ocu. Otac: „Kako je mama?“ Judit: „Dobro je, bila sam pre podne kod nje.“ Nedelja posle podne: poseta bratu Aliju na selu. Ali: „Kako su mama i tata?“ Judit: „Dobro, juče sam bila kod njih.“ Ali: „Da li su ponovo zajedno?“

Na Uskršnji ponedeljak pozvala je prijatelje na ručak. U stvari, samo na večeru, ali sa pripremanjem je počela već od ranog jutra. Bilo ih je šestoro: dva para, dvoje slobodnih (od kojih jedan večni neženja, a druga je bila ona lično). Između posluženja bilo je prefinjenih diskusija, uglavnom o kulinarskim metodama koje garantuju visok stepen zadržavanja vitamina u namirnicama i najnovijim tendencijama u borbi protiv vinskog kamenca. Grupa je bila homogena, s vremena na vreme čak jednoglasna (protiv rata, siromaštva i gušćije jetrene paštete*). Novi luster u stilu secesije širio je toplo svetlo i lica činio prijatnijim. Bend *The Divine Comedy* je, baš kao poručeno, upravo bio izbacio na tržište svoj aktuelni CD.

Ilze se čak u jednom trenutku osmehnula svom Rolandu, on joj je zauzvrat dve sekunde masirao desno rame – i to nakon trinaest godina braka i dvoje dece, u onom tobolcu iz koga se svakodnevno ispaljuju strele uperene ka bilo kom obliku strasti. Drugi, mlađi par, Lara i Valentin, još je bio u fazi držanja za ruke. S vremena na vreme, ona bi obuhvatila njegove prste obema šakama, verovatno da bi ga držala čvršće nego što će joj to ikad kasnije poći za rukom. Gerd je, naravno, opet bio najzabavniji, večiti miljenik u društvu čiji je zadatak bio da prodrma krute ljude i podstakne ih na razgovor. Nažalost, on nije bio

---

* Specijalitet dobijen kljukanjem guske kako bi joj jetra bila što veća i masnija. (Prim. prev.)

homoseksualac, inače bi se Judit rado češće sastajala s njim nasamo kako bi mu poveravala sve one intimnije stvari koje se nisu mogle iznositi u grupi sa parovima.

Na kraju takvih večeri, kada bi gosti otišli ostavljajući za sobom samo isparenja koja su podsećala na njihovo prisustvo, Judit bi uvek preispitivala sopstvena osećanja u ovom poznatom okruženju, sa samom sobom i gomilom prljavog posuđa. O, da, ipak je to bio znatno bolji kvalitet života: pospremati sat vremena po kuhinji, širom otvoriti prozore i pustiti da svež vazduh uđe u dnevnu sobu, duboko disati, brzo progutati tabletu protiv glavobolje – preventive radi, potom najzad zagrliti omiljeni jastuk i ponovo ga pustiti tek sutradan u osam sati ujutro. To je svakako bilo znatno bolje od prodiranja u psihu nekog verovatno (podjednako) pripitog, hronično ćutljivog „partnera“, bez potrebe za povremenim povlačenjem u samoću, nevoljnog da radi ili rasprema, a sve to kako bi dokučila da li on gaji nade ili strahove i da li će na kraju ipak biti seksa. Judit je poštedela sebe te vrste stresa. Samo bi joj ponekad, rano ujutro, nedostajao muškarac pod pokrivačem pored nje. Ali to nije mogao da bude bilo ko, čak ni neki izvesni, već samo jedan određeni muškarac. I zato to, nažalost, nije mogao da bude niko koga već poznaje.

3.

Judit je rado išla na posao. A kada to nije bio slučaj, što je uobičajeno posle praznika, ulagala je sve moguće napore da ubedi sebe da krene. Uostalom, bila je sama sebi šef,

iako je više puta u toku dana imala želju za nekim drugim, nemarnijim šefom, nekim poput njene mlade asistentkinje na praksi* Bjanke, kojoj je bilo dovoljno ogledalo pa da bude u potpunosti zaposlena. Judit je vodila malu radnju u Goldšlagštraseu u petnaestom okrugu. To je doduše zvučalo ozbiljnije nego što je zaista bilo, ali Judit je volela svoju prodavnicu lampi i ne bi je menjala ni za jedan drugi lokal na svetu. Još u detinjstvu za nju su ovo bile najlepše prostorije na svetu, pune iskričavih zvezda i sjajnih kugli, neprestano obasjane svetlošću, uvek svečane. U dekinom blistavom muzeju svakog dana bi mogao da se slavi Božić.

Kada joj je bilo petnaest godina, Judit se tu osećala kao da je u zlatnom kavezu: dok je radila domaće zadatke nadgledale su je visoke podne lampe, a za vreme najintimnijih dnevnih sanjarenja obasjavale su je zidne lampe i lusteri sa plafona. Njenom bratu Aliju je tu bilo isuviše svetlo, on se od svetla sklanjao u tamnije prostorije. Mama se očajnički borila protiv stečaja i sopstvenog nedostatka želje da vodi radnju. Otac je već tada davao prednost zadimljenijim lokalima. Njih dvoje su se razišli u dobrim odnosima. „U dobrim odnosima“ bio je za Judit najstrašniji izraz koji postoji. On je predstavljao suze osušene i okamenjene na usnama iskrivljenim u osmeh. Kad-tad bi uglovi usana postali tako teški da bi morali da se opuste i ostanu tako zauvek, kao kod mame.

U trideset i trećoj godini Judit je preuzela propalu radnju sa lampama. U naredne tri godine vraćala joj je stari sjaj, doduše ne onako blistav kao u dekina zlatna vremena, ali su popravke i prodaja išli dovoljno dobro da isplati

---

* Lehmädchen (nem.) – pomoćnica koja u radnji uči trgovački zanat. (Prim. prev.)

majku kako bi mogla da ostane kod kuće. To je do sada bio nedvosmisleno najbolji sporazum na osnovu koga se Judit sa nekim razišla.

U utorak nakon Uskrsa, vreme u radnji proticalo joj je neuobičajeno mirno, uglavnom u stražnjoj sobi, pod slabim svetlom kancelarijske lampe. Bila je to pre obaveza nametnuta računovodstvom. Od Bjanke se između osam i šesnaest časova nije mogla čuti ni jedna jedina reč, verovatno se upravo šminkala. Kako bi pokazala da je i ona tog dana bila prisutna, neposredno pre završetka radnog vremena iznenada je uzviknula: „Gospođo šeeeeefice!“ Judit: „Molim Vas! Ne tako glasno! Dođite ovamo ako želite nešto da mi kažete.“ Bjanka, sad neposredno pored nje: „Traži Vas neki muškarac.“ Judit: „Mene? Šta hoće?“ Bjanka: „Da Vam poželi dobar dan.“ Judit: „Ah.“

Bio je to čovek sa bananama. Judit ga je prepoznala tek kada je počeo da priča. On: „Samo sam hteo da Vam poželim dobar dan. Ja sam onaj što Vam je pred Uskrs u *Merkuru* stao na petu. Jutros sam Vas video kako ulazite ovde.“ Judit: „I do sada ste čekali da izađem?“ Sa usana joj se ote nešto poput kikota, imala je osećaj da je upravo bila prilično vickasta. Čovek sa bananama se takođe smejavao, čak veoma lepo, sa dva sjajna oka okružena stotinama malih bora i oko šezdeset blistavobelih zuba. On: „Moja kancelarija je nekoliko ćoškova dalje. Pa sam pomislio...“ Ona: „Da mi poželite dobar dan. To je lepo od Vas. Čudi me da ste me prepoznali.“ Nije to izgovorila nimalo koketno, sasvim ozbiljno je mislila to što je rekla. On: „To zaista ne bi trebalo da Vas čudi.“ Pritom ju je pogledao sa nekim čudnim sjajem u očima, neuobičajenim za porodičnog čoveka sa osam banana. Ne, to nisu

bili trenuci u kojima je Judit znala šta da radi. Obrazi su joj se zažarili. Kazaljke na njenom satu pokazivale su pravo vreme za neodložan telefonski poziv koji je još trebalo obaviti. On: „No, dobro.“ Ona: „Da.“ On: „Bilo mi je veoma drago.“ Ona: „Da.“ On: „Možda ćemo se ponovo videti.“ Ona: „Kada Vam bude potrebna lampa.“ Nasmejala se kako bi prikrila tragičnu neumesnost svoje primedbe. Sada im se pridružila i Bjanka, ovoga puta u najboljem mogućem trenutku. „Mogu li, gospođo šefice?“ Mislila je na to kako je vreme da se krene kući. To je i za čoveka sa bananama bio znak da je vreme za pokret. Na vratima se još jednom okrenuo i mahnuo kao da je na železničkoj stanici, ali ne kao da se oprašta, već kao onaj ko je tu došao da nekoga dočeka.

4.

Tokom večeri Judit je u nekoliko navrata usput mislila na njega. Ne, ne usput, ali na njega. Kako je ono rekao? „To ne bi trebalo da Vas čudi.“ Ili je čak rekao: „To zaista ne bi trebalo da Vas čudi.“ Zar nije pritom naglasio ono „Vi“? Da, naglasio je to „Vi“. Rekao je: „To zaista ne bi trebalo da VAS čudi.“ VAS u smislu: „Takva žena kao što ste Vi.“ Nekako lepo, mislila je Judit. Možda je čak mislio: „To ne bi trebalo da VAS, ženu koja izgleda kao Vi, interesantnu i lepu ženu“, mislio je, „tako prekrasnu ženu, čija lepota oduzima dah, ženu koja izgleda inteligentno, pametnu, kul ženu poput VAS“, mislio je „takvu ženu to zaista ne bi trebalo da čudi“, to što ju je on prepoznao. Nekako veoma lepo, mislila je Judit.

„Takva žena poput Vas“, u stvari je mislio, „takva žena se viđa samo jednom u životu“, na primer kada joj u supermarketu u odeljku za sir odvališ petu, „vidiš je jednom i više ne možeš da je izbaciš iz glave, a o svim čulima da i ne govorimo“, mislio je. U stvari, nekako veoma, veoma lepo, mislila je Judit.

Već je htela da prekine sa ovakvim razmišljanjima, zato što više nije imala dvadeset godina, zato što je poznavala muškarce i više nije bila spremna da se tako lako odrekne plurala u svojim predstavama o njima, i zato što, zaboga, ima i važnijih stvari da radi, zato što je upravo bila planirala da očisti kamenac iz aparata za kafu, ali još jednom je pomislila na to, sasvim nakratko, kako je on naglasio to „Vi“, ono „Vi“ u „Žena kao što ste Vi“? Zar nije to „Vi“ zvučalo još karakterističnije i izbirljivije, u smislu: „VI. VI. DA, VI! Samo i jedino VI.“ U tom slučaju je svakako mislio: „Svaku drugu ženu na svetu moglo bi tako nešto da čudi, svaku drugu sem VAS, jer VI ne samo da niste žena poput svih ostalih nego ste žena kakve nema. A VAS, VAS, DA VAS! Samo i jedino VAS“, mislio je, „zaista ne treba da čudi“, to što ju je on prepoznao. U stvari, veoma, veoma lepo, da, čak veoma, mislila je Judit. Ali tu, nažalost, nije bilo nikakve sumnje: zaista je BILA začuđena što ju je prepoznao. O tome se zapravo i radilo. Zato je sada čistila kamenac iz aparata za kafu.

Sledećeg dana igrom slučaja je pomislila na njega, jedan jedini put. Bjanka je iznenada izjavila: „Gospođo šefice, nešto sam primetila.“ Judit: „Zaista? Baš me zanima šta.“ Bjanka: „Onaj čovek se baš zagrejao za Vas.“ Judit, poput vrhunske glumice: „Koji čovek?“ Bjanka: „Pa onaj visoki, što ima kancelariju u blizini, koji je došao da Vam poželi

dobar dan, on Vas je, molim lepo, prilično čudno odme-
ravao. “Bjanka je vrtela glavom i nekoliko puta zakolutila
svojim lepim tamnim zenicama. Judit: „Ma kakvi, glupost,
to Vi samo umišljate.“ Bjanka: „Molim Vas, uopšte ne
umišljam! On je skroz zaljubljen u Vas, šefice! Zar ne
kapirate?“ To je već bilo glasno i drsko, ali samo je Bjanka
to sebi mogla da dozvoli, jer ona i nije imala predstavu o
tome da sebi uopšte ima šta da dopušta, ona je to jedno-
stavno činila. Judit je cenila njenu neučtivu, refleksivnu
iskrenost. Naravno, u ovom slučaju devojka nikako nije
mogla da bude u pravu. Ona se tom čoveku uopšte nije
dopadala, kakva glupost, fantazije jedne asistentkinje. On
je uopšte nije poznavao, ne računajući petu, ali inače ništa
drugo na njoj, apsolutno ništa.

5.

U nedelju su slavili Gerdov četrdeseti rođendan u *Irisu*,
lokalu sa prigušenim svetlom koje je slavljenika trebalo
da učini bar deset godina mlađim. Gerd je bio omiljen u
društvu. Od pedeset pozvanih gostiju došlo je osamdeset.
Dvadesetoro gostiju nije želelo da se odrekne kiseoni-
ka pa su se, uz sve poštovanje prema Gerdu, preselili u
susedni bar *Feniks*, koji je zahvaljujući pijanisti koji je tu
nastupao bio gotovo sasvim prazan. Judit je bila među
tih dvadesetoro.

Jedan čovek, srećom iz davne prošlosti, koji je u među-
vremenu u potpunosti izgubio na značaju, pokazao je
posebno interesovanje za nju. Zvao se Jakob. Šteta što će
ovo lepo ime sada zauvek nositi njegovo lice. Među njima

je u stvari sve već odavno bilo rečeno (ili prećutano). Nakon tri godine interpersonalnih odnosa, a više od toga ova veza nikada i nije bila, Judit se osetila prinuđenom da je prekine. Razlog: Jakob je imao upornu životnu slabost po imenu Stefani, sa kojom se nešto kasnije i venčao.

Od tada je, međutim, prošlo već šest godina, tako da je te subotnje večeri u *Feniksu* Jakob bio ponovo dovoljno objektivan da primeti kako nema lepših usana od Juditinih. A one su se odmah oblikovale u pitanje: „A šta je sa Stefani?“ Jakob: „Stefani?“ To ime mu je u ovom trenutku izgledalo veoma daleko od realnosti. Judit: „Zašto ona večeras nije ovde?“ Jakob: „Ostala je kod kuće, ne mari ona mnogo za ovakve proslave.“ Bar nije ostala sama kod kuće, Feliks (4) i Nataša (2) su je svakako dobro zabavljali. Judit je insistirala na tome da pogleda fotografije mališana, koje je svaki tata, iole spreman to da prizna, nosio sa sobom u novčaniku. Jakob se neko vreme opirao, ali joj je na kraju ipak pokazao slike. Nakon toga je bio dovoljno opušten da se vrati kući.

Judit je upravo nameravala da se za barom priključi tek osnovanoj kriznoj interventnoj grupi u borbi protiv globalnog zagrevanja kada ju je neko, neprijatno kratko i u jednoj jedinoj tački, otpozadi kucnuo po ramenu. Ona se okrenula i ustuknula. Bilo je to lice koje nikako nije ovde pripadalo. „Kakvo iznenađenje“, reče čovek sa bananama. Judit: „Da.“ On: „Pomislio sam, da li je to ona ili se samo varam?“ Judit: „Da.“ Time je htela da potvrdi da to jeste ona. Dok joj je srce snažno udaralo, osećala se kao da ju je na neki opterećujući način prozreo. Sada je moglo samo jedno da pomogne, morala je nešto da kaže. „Šta VI radite ovde? Mislim, šta Vas je dovelo ovamo?“

Da li poznajete Gerda? Da li ste i Vi došli na proslavu njegovog rođendana? Da li ste često ovde? Da li ste stalni gost? Svirate li klavir? Da li ste Vi novi pijanista?" Neka od ovih pitanja je zaista bila postavila, neka su joj samo bila u glavi. Među ovim drugim bilo je i pitanje: „Da li ste me videli dok sam ulazila ovde?“ I: „Da li ste samo hteli da mi poželite dobar dan?“

Ne, bio je tu sa dve koleginice, objasnio je. Sedeli su nekoliko metara dalje za okruglim stolom obasjanim žutim svetlom previše spuštene lampe sa masivnim abadžurom iz osamdesetih godina. Pokazao je u njihovom pravcu, one su mahnule u njihovom, Judit im je klimnula glavom. Bez sumnje su izgledale kao koleginice, u stvari nije ni bilo moguće izgledati kolegijalnije od njih dve. Verovatno je u pitanju mesečni sastanak poreskih službenika, opuštenija varijanta sa živom barskom muzikom.

Čovek sa bananama zvao se Hanes Berghofer ili Burghofer ili Burgtaler ili Bergmajer, imao je veliki i topao desni dlan i do te mere prodoran pogled da ga je Judit osećala sve do bubrega. Ponovo je osetila kako joj vrečina izbija na površinu obraza. A onda je on još i rekao: „Veoma me raduje što Vas tako često viđam. Čini se da trenutno živimo u istom ritmu.“ A onda je još i pitao: „Želite li da nam se pridružite nakratko?“ Ovde je Judit, nažalost, morala da stane. Ona je, naime, upravo imala nameru da promeni lokal, zato što se prava rođendanska proslava njenog prijatelja, dakle njenog dobrog poznanika Gerda, održavala preko puta u *Irisu*. „Neki drugi put veoma rado“, izgovorila je, šta god da je time htela da kaže. Ovako ofanzivna već dugo nije bila.